

Игор Ивановић: Култура и идентитет

Поговор Мише Ђурковића

ИГОР ИВАНОВИЋ У ПОТРАЗИ ЗА ВРЛИНОМ

Рукопис који Игор Ивановић износи пред јавност представља, за данашње време, крајње необично штиво. Иако је аутор члан Удружења књижевника Србије, он није академски грађанин по професији; није ни публициста, новинар, нико ко своју егзистенцију обезбеђује писањем. Дакле, циљ овог објављивања, свакако, није рутинско саопштавање наученог нити обезбеђивање још једне референце у библиографији. Ивановићеви мотиви су на сасвим другој страни.

Аутор ове књиге је, по основној вокацији, предузетник у грађевинским пословима, дакле човек који гради зграде и куће у којима људи могу да живе и да стварају своје потомство. Попут свих тих грађевина, и његова мисао и виђење света које се у књизи представља дубоко је утемељено у земљи, искуству, традицији. Његова мисао не долази од апстракције и логичких форми, већ из чврстине свакодневног живота обележеног радом, стварањем нове вредности, из мучнине човека забринутог за судбину своје земље, оне коју су нам дедови и очеви оставили на бригу.

Ово указивање на Ивановићеву професију значајано је не само да би се разумела позадина књиге већ и зато што симболички показује његов повратак на саме темеље

западног капитализма. Оно што се данас олако заборавља јесте да су сви важни теоретичари политичке економије, права и политичке теорије који стоје на извору модерног света били пре свега практичари, који су својим радом у основној делатности зарађивали хлеб, а књиге писали желећи да изложе своје виђење света и одбране начела у која су веровали и према којима су обликовали животе своје породице, локалне заједнице и нације. Парадигма таквог човека био је Бенџамен Френклин, истраживач, инжењер, новинар, писац, предузетник и велики ерудита. Ово је традиција коју Ивановић својим делом и писмом покушава да оживи.

Други моменат који се лако уочава читањем рукописа јесте да свака реч извире из ауторовог стомака, да углавном из њега говори мука. Ивановић представља класу скромних, радних и поштених предузетника која се у Србији подиже уз невероватне опструкције разноразних структура и која упркос свему почиње да ствара значајан економски, политички и енергетски потенцијал. Ова класа, нажалост, данас у Србији нема своје представнике у политичком свету, а у смислу организоване школе ни у интелектуалном. У земљи у којој су капитализам и десница и даље проскрибоване речи Ивановић је принуђен да говори сам и у своје име. Његове речи нису пажљиво одмерени академски слогани којима аутор жели да покаже своју ерудицију, већ су то разорне и оштре поруке које вапе за нормалним поретком, пре свега у систему вредности, разореном вишедеценијском диктатуром и даље живог титоизма. Аутор вапи за стварањем нормалног капиталистичког система либералне демократије, заснованог на једнаким правилима за све и на могућности да се приватна иницијатива вреднује. Ивановић с правом тражи да се ова држава врати Србима, народу који ју је криво право и одржавао вековима.

У овом рукопису се такође види сазрело искуство реалног односа према окружењу и према могућностима за развој српског народа и државе. Искуство пораза ће читава једна генерација која је одрастала у последњих двадесет година морати да носи. Али Ивановић је уочио најважнији задатак и поенту борбе која не престаје. Политичке и војне борбе у новом миленијуму постају привилегија великих сила. Сви ми остали морамо да водимо много важнију и тежу битку, битку за одбрану и сталну редифиницију свог идентитета, а то се ради преко културе. Култура је, уз економију, највећа шанса српског народа у предстојећем раздобљу. Она је очувала српско име током векова преживљавања под туђом влашћу и завет је који се с колена на колена преноси као вечити задатак за нове нараштаје Срба. Култура, образовање и вера морају бити у некој новој перцепцији политике приоритети сваке озбиљне власти.

Ивановић се у првом делу књиге посебно усредсређује на проблем културне политике. Нажалост, у Србији не постоји ниједна озбиљна студија која би анализирала домете званичне културне политике у последњих седам година. Једна таква таксативна анализа

показала би потпуну безидејност и чак веома опасне тенденције да се новац србијанских пореских обвезника манијачки троши на пљување по сопственој традицији и вредностима, а да се систематски фалсификују и погрешно тумаче вредности и аутори из наше традиције (нпр. Стерија). Владавина радикално левичарског и титоистичког модела у култури достигла је, нажалост, мамутске размере у постмилошевићевско доба.

Још већи проблем је то што су повремене и ретке критике здесна углавном остајале на нивоу кукања, занимљиве дескрипције и раскривања, али се готово никад није нудила нова, другачија концепција с конкретним идејама преуређења јавног простора у Србији, с ресурсима на којима ваља градити, с конкретним предлозима за брендирање артефаката, урбаних митова, сеоских погодности и силних историјских, верских и осталих локалитета које ова земља има и који се могу трансформисати у невероватну туристичку и културну понуду. Игор Ивановић у овој књизи износи један потпуни и детаљно развијени програм културне редифиниције Србије, који се без икакве задршке и уз тек делимичну формализацију и разраду може понудити као јасан десни културни програм.

Предност и значај овог програма је што, иако традиционалистички на продуктиван начин, не презире садашњост, већ управо обрнуто: он је невероватно жив и занимљив управо стога што се базира на језику и наслеђу савремене популарне културе и што на савршен начин нуди прераду традиционалних симбола у складу с језиком и методама савремене популарне и практичне културе (сјајна идеја о подизању куле симбола која би лежала на стилизованим опанцима а на врху имала стилизовану шајкачу). Ово је и највреднији део ове веома занимљиве и провокативне књиге. Он је манифест за нову културну политику, који новој српској десници може да да нови језик и нове механизме за рад и креацију. На nihilizam левице мора се одговорити највећим даром који је човек добио од Бога: могућношћу да га подражава и да ствара у Божје име, ширећи радост и Његову славу.

Други део рукописа представља Ивановићево интимно разрачунавање са сенима прошлости и покушај да се на једном примеру самом себи и својим пријатељима и истомишљеницима разјасне начела идеологије или система вредности коме се припада. Након излагања идеја неколицине десних мислилаца и после занимљивог, јасно идеолошки профилисаног читања Милијусовог *Конана*, те лика инспектора Харија Калахана, Ивановић је за развијање својих идеја изабрао фигуру америчког председника Ричарда Никсона и начин на који је она обрађена и представљена у истоименом филму Оливера Стоуна. У низу поглавља аутор развија постулате и праксу Ричарда Никсона, стварајући од њега идеалтипски модел народњачког конзервативца, представника радних људи утемељених у чврстину земље и свом зноју, који никад не одустају и који своју чврстину дугују истинској вери у Бога, породицу и рад. Сликајући

Никсона, Ивановић као да слика модел човека какав би водео да види у Србији која се враћа својим некадашњим изворним вредностима.

Познаваоци политичке теорије и историје идеја можда неће бити задовољни неким ауторовим квалификацијама и класификацијама, али не сме се заборавити да ово није академска књига из политичке теорије или теорија културе. Ово је крајње практична књига, какве су Србији данас изузетно потребне, књига с јасном поруком и јасним моделима и примерима како и шта градити. Ивановић има сасвим легитимно право да свог јунака моделира према идеалтипском обрасцу, покушавајући да понуди здравији модел човека, који би могао да парира хедонистичком кенедијевском празном лепотану, који и код нас има своје парњаке.

Ово је књига која са свим својим идејама, питањима, отвореним позивима на дијалог и на размену стваралачке енергије улива наду и позива на борбу, подсећајући да ће Србија бити онолико јака колико то буду њена верна деца.